

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:

Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).

Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminică

INSERATE

se primesc în Biroul administrației (strada Măcelarilor nr. 21).

Un șir armonios prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Invitare de abonament.

Cu 1 Iulie, călindar vechiu, s'a deschis nou abonament la »FOAIA POPORULUI« pe jumătatea a doua a anului de față.

Rugăm prin aceasta, pe abonații noștri, cari n'au plătit abonamentul decât pe jumătatea întâie a anului, să grăbească cu trimiterea banilor pentru jumătatea a doua, ca să nu fim siliți a înceta trimiterea foii pe adresele domniilor-lor.

»Foaia Poporului« va apăre regulat și de aci înainte, rămânându-i același și prețul și anume:

Pe un an 2 fl. (4 coroane)
Pe jumătate an 1 fl. (2 coroane)

Pe vreme mai puțină nu se pot primi abonamente, nici dela alt termen, decât dela 1 Ianuarie, ori 1 Iulie, călindar vechiu, a anului.

Rugăm pe toți bunii noștri spriginitori să nu ne lipsească nici pe viitor de prețiosul domniei-lor ajutor, în schimbul căruia ne vom sili a le da o foaie bună și folositoare.

Abonații cei noi, sunt rugați să însemne bine adresa domniei-lor, scriindu-o ceteș și curat, și însemnând unde au posta din urmă.

Administrația

„FOAIA POPORULUI“.

Mare sfat de pace.

Ca și în alți ani, așa și în acesta, deputați din toate dietele țerilor se vor aduna la un loc, formând un fel de dietă peste diete, prin care au de gând să răspândească la toate popoarele aplicarea de a înceta cu dușmăniile și a trăi în pace, și, poate, cu vremea, chiar să desființeze armatele, ori cei puțin să le scadă foarte mult. Anul trecut acest mare sfat de pace s'a ținut la *Haaga*, și știm că deputații lui, s'au arătat părțitori neamurilor apăsate din țerile cu mai multe popoare, și au dat sfat apăsătorilor să țină seamă de dreptate. În anul acesta sfatul se va ține în *Bruxella*, și Ungurii se încoardă să înduplece sfatul de pace, ca în anul viitor 1896, pe când ei își vor sërba milleniul, să vină la *Budapesta*. Deputații români, în frunte cu stimatul domn *V. A. Urechia*, președintele *Ligei*, se întrepun ca asta să nu se întâmple. Eată ce anume a scris dl *Urechia* deputaților celorlaltele popoare, ce vor să meargă la *Bruxella*:

București, 6 Iunie 1895.

Stimate domnule,

Scumpe coleg,

Ziarele maghiare ne sosesc pline de știri grele. Dl *Pázmándy* va aduce mulți deputați unguri la *Bruxella*, pentru-ca fiind mai mulți, să înduplece conferența să meargă la *Budapesta* la întrunire în anul 1896.

În numele soților mei vin să vă rog a ne spune părerea d-voastre asupra acestui lucru. Cu nici un preț n'am voi să luăm parte

la o conferență (sfat), care ar primi cu inimă ușoară să-și țină ședințele într-o țeară, în care 3 milioane de frați de-ai noștri sunt chinuți printr-o parte mai mică de *Maghiari*, într-o țeară, ale cărei temnițe toate și de ori-ce țel, sunt pline de *Români* nefericiți, osândiți pentru-că au voit să rămână ceea-ce i-a făcut bunul D-zeu: *Români!*.

Binevoiti, stimate dle și scumpe coleg, a ne spune, dacă națiunea română poate nădăjdui la spriginul d-voastre, când acesti domni maghiari vă vor pofti la *Budapesta*, unde apoi vă vor înfățișa înaintea ochilor icoana unei sərbări de zăngănit, care prin șgomotul vorbirilor pe la banchete și prin bubuitul tunurilor oficiale, să ascundă lumii barbaria ocărmiturilor față cu naționalitățile cari alestuesc partea cea mare a populației *Ungariei*, și să năbușească gemetele ce es din beciurile maghiare! Răspunsul d-voastre binevoitor, ne va spune, stimate domnule, oare au să se ducă senatorii și deputații români la *Bruxella* ori nu.

Ei se vor duce acolo, dacă vor ave fericirea de a primi din partea d-voastre făgăduința, că nu vă veți învoi cu *Budapesta* ca loc de întrunire în 1896. Noi vom merge acolo în 1897, dacă tocmai o doriți, căci atunci nu va mai fi iertat *Maghiarilor* de a talmăci aflarea noastră în țeara lor, ca-și-cum prin asta am afla de bună purtarea lor față cu *Români, Sərbii, Slovaci și Sași*.

Binevoiti, scumpe domnule, a nu întârzia să mă onorați cu răspunsul d-voastre, pe care-l aștept foarte mult.

V. A. Urechia,

președ. grupului interparlamentar român.

*

Scrisoarea aceasta s'a trimis abia în 6 Iunie din *București*, și până acum au și sosit răspunsuri la adresa prea sti-

FOIȚA

„Bucovina“

cercetare asupra stărilor peste tot a *Bucovinei*, făcută de dl *George Bogdan-Duică*.

— Dare de seamă. —

Țerișoara soră *Bucovina*, de sub stăpânirea *Austriei*, este și ea rău înglodată mai în toate privințele. Dl *George Bogdan-Duică*, redactor la »*Tribuna*«, a stat în *Bucovina* vreme mai îndelungată, chemat fiind ca să conducă singura foaie de pe atunci, »*Gazeta Bucovinei*«, întemeiată pentru apărarea drepturilor *Românilor* de acolo și pornirea lor spre un avânt național mai de dai *Doamne*. Căci, trebuie să o spunem cu durere, poporul *bucovinean* este rămas mult îndărătul celui din *Ardeal* și *România*! E lipsă de o muncă încordată și cu plan bun, pentru a-l ridica și pe acel popor din stările nomolite în care l-au înglodat veacurile de vremuri vitrege ce nu l-au lăsat să se desvoalte. Dl *Bogdan* che-

mat fiind din *Bucovina* la *Sibiu*, unde încă se simța lipsa unui om muncitor și cu cunoștințe largi ca d-sa, a venit. Și a venit cu atât mai virtos, că în *Bucovina* nu se simția la largul seu, stările de acolo nu le putea suferi. Și nu le putea suferi, fiindcă conducătorii politici de acolo, prea sunt boeriți, nemții, împecați cu aceea că lor să le meargă bine, apoi de popor fie mila *Domnului*! Venit în *Ardeal*, dl *Bogdan* s'a hotărât însă, să scrie un șir mai lung și amănunțit de cercetări de tot felul asupra stărilor tuturor, din *Bucovina*, și răzimat pe dovezi tari și pe cunoștințe primite în fața locului, în înșasi țeară, să arete fără cruțare toate relele, toate nedreptățile ce se fac țeranului român *bucovinean*, atât prin străini cât și prin mulți din oamenii sei proprii. Și a scris în foia »*Tribunei*« un șir de cercetări, pe care le-a tipărit la un loc într-o broșură, sub titlul »*Bucovina*«.

Eată cum merge dl *Bogdan* în descrierea sa asupra *Bucovinei*:

Ântăiu dă câteva schițe din istoria ei, cum ea a fost ocupată la 1774, căzând sub

stăpânirea *Austriei*, și cum a rămas până azi sub acea stăpânire. Ia apoi stările economice și le desface și le arată cum sunt; dovedind că împărțirea pământului, deși acesta fusese odinioară mai întreg în mâinile *Românilor*, azi e de așa, că străinii, *Ruteii* mai ales, au ajuns a se vîri și a se așeza peste cele mai bune locuri, ear' *Români* sunt împinși numai la dealuri și munți. Arată felul prost al cultivării pământului și vitelor, neajuns isvorit din nepăsarea și negrijirea celor-ce ar fi chemați a lumina poporul în toată privința, și și în aceasta, și apoi urmările rele a acestei nepriceperi a poporului la o economie bună. Dovedește mai departe cum boierii (nemeșii) țerii, întovărășiți între sine și dându-și moșiile în arândă *Jidanilor*, au grăbit sărăcirea poporului și nefericirea lui; arată trecerea moșiilor din mâni în mâni, și mai ales din mâni românești în mâni străine, cufundare din rău în mai rău; apoi înfrurirea orașelor, în cari s'au încuibat străinii, asupra împregiurimi de popor românesc, înfrurire spre rău ducătoare și ea, înstrăinând tot mai mult averile

mabilului întrebător, și anume deputații din Danemarca și Suedia, apoi vestitul italian Pandolfi, și mai mulți deputați francezi au scris, că ei vor fi pentru dorința Românilor și nu se vor învoia cu Budapesta! Se nădăjduiește, că, mulțumită lucrării neobosite și trecerii mari a de toți cinstiului învățat român Urechidă, planul Ungurilor va fi surpat.

Noua „cununie“...

Am spus că dela 1 Octomvrie încolo intră în vigoare noua lege despre căsătoria civilă. Foiaș oficială ungurească a publicat și îndrumările ce ministrul de justiție (al dreptății) le-a dat pentru punerea în lucrare a acestor legi. Sânt minunate aceste îndrumări, cum au să se poarte noii „popi“, în vremea „slujbii“. Dar' mai nainte, să-'i vedem cum vor fi îmbrăcați noii „popi“. Eată cum:

„Felonul“ lor va fi haina națională ungurească numită „Atila“, o haină în-ciucurată și înșinorată, de Doamne apără, căreia îi zic ei „atila“, bagseamă pentru-ca să aducă aminte de regele hun „Atila“, cel zis „biciul lui Dumnezeu“, nemo-tenie de altfel cu Ungurii. Nici că se putea să-'și aleagă o haină cu nume mai potrivit pentru slujba de care e vorba! Ce-i drept nu li-se chiar poruncește să fie în această haină, ci li-se spune că întrucât numai se poate, în aceasta să „slujească“ „cununia“! Dar' peste acest „felon“ noului „popă“ îi mai trebuie și un „patrafir“. Drept „patrafir“ el va purta o eșarpă (primură, frunză) lată în tricolor unguresc (roșu-alb-verde), ce va căde de peste umărul stâng peste piept și spate și se va împreuna la dreapta, unde va atârna de ea un ciucur!... Atilă aibă nu aibă, dar' această eșarpă „musai“ să o aibă fiecare „popă“ nou, ca semn de slujbă, cum are preotul patrafirul! Având acum zugrăvită înfățișarea noului împărțitor al

naționale, și încheie capitolul cu „un protest din adâncime“, dela popor, care strigă: „ne iau locurile! ne iau pâinea!“ — și în fața acestui strigăt desnădăjduit, dl Bogdan întreabă: Și cei de sus (domni români) nu aud ei rostul potopului din vale (a poporului)? Nu aud de pe puținele culmi încă nepotopite, rugăciunea jeloasă: „Apărați-ne, fraților, că sântem de un neam!“...

Ear' în însemnatul capitol al 5-lea, vorbește despre „Naționalitățile Bucovinei și politica lor“. Întâiu scrie despre Ruteni, care sânt mai numeroși după Români, și arată cum stau și cum lucră ei, cum se înmulțesc și se întind peste țeară, și spre ce țintă străduiesc: a rutenisa întreagă Bucovina, lucrare ce ar trebui să deschidă în curînd și bine ochii Românilor de jos până sus! Scrie despre Poloni, cari deși puțin, sporesc mereu și ajung a fi și ei tot mai primejdioși, cu atât mai vîrtos, că sânt șireți ca Jidani! Vorbind apoi despre Germani și Ovrei, dl Bogdan ne dă un înspăimîntător chip al înfruririi acestora, dar' mai ales a Jidanilor, asupra poporului

„darului“ căsătoriei, lăsăm să urmeze îndrumările ce sânt date privitor la „slujba“ lor. Eată-le pe scurt:

Să rînduește că la astfel de privilegii (în vremea cununiei) să domnească oarecare înfățișare sărbătorească, serioasă, adecă să nu se facă glumă ori batjocură din treaba căsătoriei, prin ce s'ar vătămă părechile ce se căsătoresc, (și noi o însemnăm aceasta pentru-ca oamenii nostri să știe cum stă treaba și să facă arătare contra blăstematului care 'și-ar bate poate joc de pasul căsătoriei lor, ori 'l-ar lua numai în rîs). Cu toate acestea însă, zice îndrumarea, conducătorul de matricule trebuie „să încungiure astfel de forme, cari ar naște în popor credința că încheierea căsătoriei civile este tot una cu cea bisericască“. Încheierea căsătoriei civile se face în public în localitatea (cancelaria) oficială a conducătorului de matricule, sau dacă aceasta n'ar fi potrivită, atunci într'alta. Localitatea să fie curată și în timpul săvîrșirii căsătoriei să nu se întempe acolo nimic, ce chiar și pe departe ar scăde din înfățișarea sărbătorească. Conducătorul de matricule are drept a scoate afară pe turburătorii ordinei, sau pentru cuvinte întemeiate, poate oprî pe străini a fi de față. Astfel de cuvinte sânt spre pildă: deosebirea mare de vîrstă a mirilor; scăderi corporale, bêtănene, sau când se căsătoresc părechi, cari de multă vreme au fost știute ca concubini (că au trăit laolaltă nelegiuîți). În astfel de feluri, afară de martorii legali, nu pot fi de față decât aceia pe care îi doresc mirii.

E neapărat de lipsă, ca mirii să se înfățișeze ei înșiși și deodată, înaintea conducătorului de matricule, și ca înaintea a doi martori să declare, că doresc a păși la căsătorie. După aceasta conducătorul de matricule, în fața martorilor, pune mai întâiu mirelui, apoi miresei, următoare întrebare în limba ungurească:

— Declari D-ta, N. N., că dorești să pășești la căsătorie cu N. N., care este de față aci?

Dacă mirii în fața celor doi martori răspund că da, și dacă declararea lor nu o leagă nici de alte învoeli, nici de timp, atunci conducătorul de matricule zice următoarele, earăși în limba ungurească:

— Pe temeiul declarării D-voastre la fel, Vă declar de consoți de căsătorie!

„Nu este iertat însă a arăta o ținută care să samene ca-și-cum această încheiere ar fi și ea o taină bisericască, și nu e iertat să-'i oprească cumva de-a merge să încheie și la biserică căsătoria, ca până aci. Ba este chiar îndatorat conducătorul de matricule să facă luători aminte pe căsătoriți, că prin încheierea căsătoriei întemplate înaintea lui, ei nu 'și-au împlinit și datorința lor față de biserică!“

Dacă mirii nu știu ungurește, încheierea căsătoriei se întemplă cu ajutorul unui tâlmăciu.

Mirii n'au să plătească nici un fel de taxă (plată) slujbașului civil.

*

Mai nou. Cu data de 4 Iulie n. o telegramă din Budapesta vestește că conducătorii de acum ai matriculelor (proto-coalelor) vor ave și mai departe neschimbate drepturile lor de până acum, de a da extrase (atestare) din matriculele botezașilor, și pentru acestea vor pute lua și mai încolo plățile de până aci.

Nu știm însă dacă aceasta și pentru născuții din Octomvrie încolo a acestui an, ori doară numai pentru cei-ce până la această vreme vor fi înscrși în proto-coalele lor. Știrea nu e destul de lămurită. Noi o înțelegem așa, că proto-coalele de pe anii dinainte până la 1 Octomvrie a acestui an, nu vor fi luate dela preoți și tot dinșii vor avea drept să dea extrasele din ele, ear' dela 1 Octomvrie încolo, nu, ci noii conducători.

țerii. Vorbind despre datorii din țeară arată cine sânt datorașii și cine creditorii, și scoate la iveală că din suma datoriilor peste tot din țeară, pe Români și Ruteni cad 90 de părți din sută! pe Jidovi 6 părți, pe Nemți 4. — Pe acestia așa de puțin, pentru-că ei nu sânt datorași ci tot creditorii! Și aci vezi cine suge țeara, și se îngrașe sezînd, și cine merge spre sărăcie! Și astfel ce mirare să mai fie, că și moșiile trec cu grămada în mâinile lor, luncând din cele ale Românilor!

După-ce în acest chip arată întregul șir de primejdii ce amenință din toate părțile și dela toate neamurile străine asupra Românilor, dl Bogdan scrie asupra stării Românilor înșiși, asupra celor-ce ei fac și ce ar trebui să facă pentru mântuirea lor și ridicarea la locul ce li-s'ar cuveni; cum să ajungă adecă ei cărmuitori și stăpânitori atât ai pământului cât și a drepturilor țerii, și a conducerii ei.

Chiar și numai din această schițare a cuprinsului cărții dlui Bogdan, poate ori-cine înțelege, câte lucruri frumoase va întâlni într'însa cetîndu-o! Deși nu privește țeara noastră

de-adreptul, multe învățături pot fi luate și pentru noi și multe îndrumări ce să dau Românilor bucovineni, să potrivească și pentru noi, și și noue ne-ar aduce bine de le-am urma. Mai ales în partea ce vorbește despre stările economice, aflăm învățături bune și pentru noi.

Scopul dlui Dogdan-Duică în scrierea aceasta a fost: să trezească și în Bucovina o mișcare mai viudă, mai sănătoasă pentru scăparea și ridicarea românismului, — și, după cât avem știri din Bucovina, a avut norocul de a 'și-l și ajunge: s'a pornit și acolo o fierbere tinerească, voinică, o eșire la iveală a puterilor de muncă, care să lucreze la desproparea nămolitului popor bucovinean.

Find scrisă în limba înaltă, recomandăm cartea încoșebei preoților și învățătorilor, cari să interesează de starea poporului român de pretutindenea, și de căile ce ar fi de urmat pentru mai repede ducere înainte a lui. Costă (280 fețe, 18 coale tipărite) numai 50 cr. Să poată ave dela „Institutul Tipografic“ din Sibiiu.

Prier.

Din trecutul nostru.

— Istoria Țerii-Românești. —

Înainte de toate o lămurire: Până înainte de veacul al treisprezecelea, România de azi, era, cum am mai zis, hârțuită în mici voivodate, cneziate, slăbuțe toate, ca nelușele, și ușor de frânt. În veacul numit, se fac încercări de a împreuna nelușele în *mădunchiuri*, mai greu de frânt. Încercările și isbutesc, formându-se din mărunțișurile de până aci, două principate mari: al *Moldovei*, în partea de sus a țerii, cuprinzând jumătatea aceea a României de azi; și altul în partea de jos, spre Miază-zi, formând principatul zis al „Țerii-Românești” sau „Munteniei”.

Când dar' pentru vremurile aceste vechi, zicem istoria „Țerii-Românești”, nu înțelegem istoria întregii *României* sau Țerii-Românești de azi, ci numai jumătatea dinspre Miază-zi a ei, numită și *Muntenia*. Atât ca lămurire a numirilor.

Și acum se ne întorcem earăși.

Ungurii veniseră cu vr'o trei-patru veacuri mai înainte în horde nebune și sêlbatece ca inșiși caii lor, și acum se așezaseră bine în Ungaria. Erau stat. Și, neam de altfel răsboinic, nu le-a fost lor greu a cuprinde chiar și locurile de dincolo de Carpați, așa că aflăm urme, că prin veacul 13, micii domnitori români le plăteau acestora anumită dare numai ca s'î lase în pace.

La 1272 însă, *Liteanu*, *Vodă* în Țeara-Românească, văzând că pe tronul Ungariei e un băiat abia de 10 ani, *Ladisla IV*. Cumanul, încercă să împreune pe toți Români la un loc, și plecă cu ajutor dela vecinii sei asupra Ungurilor, și cuprinse repede *Bănatul Severinului* și se declară *neatârnat de Unguri*, *rupând ori-ce legătură de supunere față de ei!* și arătându-le *pumnii în loc de dare mai departe!* Dar' Sêrbii din altă coastă, nu s'î dee pace voinicului *Liteanu*, haid și ei asupra lui. *Liteanu* îi bate rêu și pe ei în nenumărate rinduri, și îi sdrobia poate de tot, dacă regele Ungariei nu trimetea chiar atunci o armată asupra încrezutului domn român, în urma căreia încungiurat din două laturi, *Liteanu* e înfrânt și cade pe câmpul de luptă, cu

cinstea unui luptător brav! Și astfel se zădărnicește planul lui, căci el avea gând să întemeieze principatul *Munteniei*, conțopind în el cneziatele vecine. Cu *Liteanu* se scufundă și intruparea acestui plan, și zece ani de zile țeara rămase earăși frânturi, în mâna sorții și a Tătarilor cari se incubaseră aci și se întindeau peste ea ca o pânză de blăstêm.

După 10 ani dela *Liteanu*, se arată apoi *Radu-Negru-Vodă*, venind din *Făgăraș*, cum am spus, și el cu brațul seu tare și cu cetele sale de voinici, curăți țeara de Tătari și de Cumani. Români privesc în el un fel de mântuitor, și cu însuflețire îi es în cale și-î dau ajutor, și asta ne lasă să înțelegem cum 'i-a fost lui cu puțință să pună temelul *Principatului Țerii-Românești* (zis și *Muntenia*).

Din vieața lui *Radu-Vodă* avem încă de însemnat, că afară de curățirea țerii de Tătari și Cumani, *el a cucerit de nou, cu arma vitejească în mână, Bănatul-Severinului*, ce fusese încă odată cucerit de *Liteanu*, dar' care cu căderea lui, căzuse de nou în puterea Ungurilor. *Radu* 'i-a bătut rêu pe Unguri, și s'a declarat *de tot neatârnat de ei și a rupt ori-ce legătură de supunere față de dânșii*, fără ca acestia să 'și-î mai poată supune!

Astfel este *Radu-Vodă*, întâiul Domn, care poate să lase urmașilor sei moștenire o țeară cu hotare mai largi: *Țeara-Românească*. Prin vitejia sa a băgat frică în vecinii sei, încât a și avut pace de ei, și a putut să se pună pe rîndueală în lăuntru țerii. A înălțat biserici, a întemeiat episcopii, și a așezat episcopi, și mult alt bine, — apoi după o glorioasă domnie, murind la 1320, el e inmormântat în biserica Sfântului *Nicolae* dela *Curtea de Argeș*.

Despre *Negru-Vodă* se spune, că a fost unul din cei mai învățați oameni ai timpului seu! *Măreata* mănăstire dela *Curtea-de-Argeș* e mărturie. *Ea e și azi de o frumșeță neîntrecută*, dovedind gust ales și pricepere mare la cel-ce a zidit-o, și acesta a fost *Radu-Negru-Vodă*, întâiul Principe al Țerii-Românești.

Viteaz a fost el, viteaz înaintașul seu, și viteaz și urmașul seu, *Alexandru Basarabu*, — despre care în alt număr!

I. M.

Regulus al nostru.

Sibiu, Iunie 1895.

Când stau de mă gândesc, și aceasta 'mi-se întemplă în fiecare zi, la vitejii membri din comitetul nostru național, la lupta ce acestia au dus-o și la pătîm rîlelor în această luptă, dar' mai ales când mă gândesc câte 'i-s'au făcut celui mai temut și cerbicos între toți, dlui Dr. *V. Lucaciu*, cel mai mult hârțuit și bătut, dar' pururea rămas neînfrânt și neclintit, — multe gânduri îmi trec, Doamne, prin minte și multe simțăminte prin inimă!

Părintele Dr. *Lucaciu* nu e de ajuns că a fost copleșit de boale în temnițele ungurești, în care cu atât de înaltă bărbăție supoartă amarul robiei, dar' mai este, peste aceste, mereu tîrit pe la judecări, ca doară silit de neprăznicia aceloră, se va îndupleca a slăbi din partea sa și a neamului seu lupta, și în schimb să fie, poate, slobozit din lanțurile robiei!

Știm însă cu toții, cum s'a purtat el în fața acestei hotărîte ispite.

Ear' gândindu-mă la această purtare a lui, îmi e peste puțință să nu-îmi aduc aminte de o măreată figură din istoria străbunilor nostri *Romani*, de vestitul erou al lor, *Regulus*.

Cine a fost și ce a făcut acest vestit *Regulus*?

Eată ce:

Picând prins în mâna *Carthagenienilor*, turbați și puternici dușmani ai *Romanilor*, a fost pus de aceia pe picior sloboz sub acel legământ: că dacă nu va pute delă *Roma* dobândi, pe seama lor, pacea atât de mult dorită, apoi să se reîntoarcă îndărăt, unde va vedea el ce 'i-se va întempla!

Ajuns *Regulus* la *Roma*, toată puterea cuvântului seu a folosit-o nu ca s'î desminte ori înfrice, ci tocmai ca cu atât mai tare s'î îmbărbăteze pe *Romani* a

Poesii populare.

Din Fofeldea

culese de *Ilie Bunea*, inv.

Astă-vară la Ispas

Eram tinerel și gras,

Dar' acumă ce-am rămas?

Am rămas vițel mînzat

Ziua 'n ciurdă, noaptea 'n sat,

Ziua mînc ovesele

Noaptea scol nevestele.

Lelițe cu ochii bori

Pe la voi prin prunișori

E cărare de ficiori,

Unul merge altul vine

Tu rămâi ca vai de tine.

Săracile fetele

Gura dulce place-le!

De le-ai da cu lingura

Nu le mai poți sătura!

(Auzite dela junii *Iacob Dumitru*, *Ioan Melinte*, *Ioan Banciu* și *Vasile Chirtoș*).

Din Sălciua-de-sus

culese de *Ioan Ghioghinu*, june.

Bate, Doamne, pe mândra

Cum bate vîntul frunza,

Și pe față și pe dos

Până-ce-o doboară jos.

Cătu-i lumea pentru mine,

De s'ar stînge pînă mîne,

Cătu-i lumea și-a mea parte

De s'ar stînge jumătate.

De urît mîncă-'l-ar focul

Mă gălbiniu ca și socul,

De urît mîncă-'l-ar para

Mă gălbiniu ca și ceara.

Eu bolnav și badea zace

De-ar muri să fie pace,

Că pîn' a fost sănêtos

Destulă mînie-a fost

De-aș ști că m'aș duce 'n rai

'Mi-aș face căruț cu cai,

Dar' știu că 'n raiu nu m'oi duce

Că 'mi o plăcut gura dulce.

Din Vrani

culese de *Rusalin Balan*, econom.

De-ar fi doru ca codru

N'ar îmbêtrâni omu,

Dară doru-i mare căne

Rêu m'a 'mbêtrânit pe mine!..

Frunză verde spic de grâu

Te vîzui, mândră, la rîu,

Cu poale albe de lor

După tine mor și mor.

Frunză verde de ovês

Te cunosc, mândră, pe mers,

Pe mersul picioarelor

Pe purtatul poalelor,

Le porți albe și spêlate

Mulți ficiori bagi în pécate!

Frunză verde de bujori

M'a născut măicuța 'n zori,

În zori albe și frumoasă

Să fiu lumii drăgostoasă!

lua armele contra oraşului Carthaginea şi a-l mătura de pe faţa pământului! Ear' el, *amăsurat cuvântului dat* la plecarea, şi ţinând cu sfinţenie la acel cuvânt dat — s'a reîntors la Carthaginea, unde ştia de altfel că moarte crudă îl aşteaptă. Carthageninii, spunându-le el ce a isprăvit şi ce pace li-a câştigat, 'l-au luat şi 'l-au băgat într'un butoiu, prin doagele cărui erau bătute din afară spre înlăuntru piroane mari de fer, apoi din coasta unui ţermure 'l-au dat de-a dura în mare! Şi Regulus a ştiut ce îl aşteaptă, şi a ştiut şi aceea, că dacă el, om cu mare trecere la poporul roman, ar stărui pentru pace, acesta pace 'i-ar da Carthaginei, — şi eată cum s'a purtat totuşi! *Nici în schimbul vieţii el fruntea n'a voit să 'şi-o plece, şi nici cuvântul dat, că se va întoarce earăşi, să-l calce!*

Aşa erau de mândri şi iubitori de neam străbunii nostri! Şi de aceşti străbuni ne aduce aminte şi al nostru Regulus, *Drul Vasile Lucacin.*

Ştiut-a şi el şi a cunoscut răutatea potrivnicului şi chipul purtării lui în afară şi în temniţi, ştiut-a că suferinţe mari şi din belşug va descărca pe el, şi cu toate acestea el nu s'a umilit în faţa ispitelor ce 'i-s'au pus în cale, ci prin ţinuta sa la *Sătmar* a înălţat la un farmec sfânt numele de *Român!*

Ear' poporul român pentru aceste şi pentru toate ale sale purtări şi fapte, 'i-a împletit cunună nemuritoare din simţămintele cele mai gingaşe ale inimii sale.

Cu rugăciunile zilnice poporul român nu uită a trimite tatălui ceresc şi oftatul inimii sale, ca pe aceia, cari n'au vrut să calce voinţa lui, să-'i ferească a li-se întâmpla nenorociri şi rele în temniţi fiind, şi să-'i redea lui earăşi liberi, întregi şi sănătoşi, în mijloc cu Dr. Vasile Lucaciu, Regulus al nostru, sufletul nostru!

Eugen T.....

Vorbe aspre Ungurilor.

Ungurii au început să se pună bine din ce în ce mai mult cu toată lumea din pricina ţinutei lor faţă de neamurile nemaghiare din ţeară.

Anul trecut ne miram că bărbaţii de stat ai Ţerii-Româneşti am „cutezat“ a lua vorba în dietele ţerii lor despre noi şi Unguri, şi a-'şi spune cuvântul lor aspru pentru stăpânitorii nostri, vîzînd cele-ce le fac cu noi.

Lumea zicea că o fac aceasta curat din durere şi iubire prea mare de fraţi, ori din năcaz că nu pot ei avè mâna pe Ardeal şi celelalte părţi locuite de Români.

Dar' nu peste mult am auzit vorbindu-se despre noi şi în dietele altor ţeri, mai depărtate de noi. Am vîzut pe deputaţii din depărtata Italie, trimiţînd îmbărbătările lor la adresa luptătorilor naţionali români, deşi doar' ei nu pot fi năcăjiţi pe Unguri pentru cuvântul că de ce nu ne stăpînesc ei, căci sînt departe de noi. Au făcut-o numai ca oameni iubitori de dreptate şi uritori ai impilărilor ce ved că se fac poporului român mare şi credincios ţerii sale. Şi aşa mai departe, am vîzut semne cum sporesc al naibii, „prieteni“ Ungurilor chiar şi în străinătate, căci aici acasă la ei, vedem noi cât de „iubiţi“ sînt!

Nu ne aşteptam totuşi, drept s'o spunem, că chiar şi în dieta celei mai prietene ţeri a lor, cu care sînt chiar legaţi de-olaltă de nevoie, ca doi fraţi gemeni, cu Austria, — în dieta acestei ţeri încă să se ridice, şi aşa de în curînd, voci atât de aspre la adresa Ungurilor şi atât de încuragietoare pentru nemaghiari, cum s'au ridicat.

În 3 Iulie dieta Austriei ţinea şedinţă. Deputatul *Dr. Lueger*, mare uritor al Jidovilor şi al tuturor celor-ce se împrietenesc cu Jidovii, cum o fac Ungurii, acelaşi Lueger care a stat într'ajutor

Românilor când cu mergerea la Viena cu Memorandul, şi 'i-a îmbărbătat, om cu mare trecere de altfel, şi care în curînd va ajunge chiar primar al Vienei, oraşul Împăratului nostru, (acum e viceprimar şi deputat în dietă) — ridicându-se în dietă a rostit cuvîntarea următoare:

„De aceea am cerut cuvîntul, pentru-ca aci să încetăţenesc dreptul, ca nouă în casa aceasta întocmai aşa să ne fie iertat a vorbi despre treburi de obşte ale Împărăţiei, ca şi prietenilor nostri *Jidano-maghiari* în dieta lor.

„Să se silească ministerul trebilor din afară a Împărăţiei, a scăpa de înriurirea jidano-maghiară, *căci aceasta ruinează vaza Împărăţiei*, mai ales în Răsărit. *Cum ar pute România să trăească cu noi în prietene, când ştie că în Ungaria acel partid are înriurirea cea mai mare, care apasă naţiunea românească fără cruţare? Cum ar pute poporul sêrbesc să aibă încredere în noi, când vede că în Ungaria domneşte acel partid, care voeşte să stîrpească naţiunea sêrbescă?*

„Până când 'i-a fost de lipsă Ungariei, ca să aibă vestea că e ţeară bogată, până atunci scorniau lucruri ca în poveşti despre bogăţia ei, dar' acum, când sînt la prag lipse noue ce cad pe împărăţia întregă, acum acest sêrman stat *jidano-maghiar*, — *n'are nimica!* Până-ce noi ne certăm laolaltă, *până atunci Polonii şi Jidano-Maghiarii se împreună şi ne golesc buzunarele*, şi întrebare, dacă această tovărăşie despoietoare ne mai lasă nouă oare-ce?

„Popoarele Austriei ar trebui să părăsească cearta, ca nu cumva Ungaria, acest *trântor*, să trăească pe cheltueala noastră ca o parazită, (*«parasite»* se numesc toate bidigăniile ce trăesc pe trupul altor animale, sugîndu-le sângele, ca căpuşele, purecii, păduchii, şi altele.)

„În Ungaria domneşte acel partid, care duce până la cele mai dinafară margini corupţia electorală (cumpărarea cu bani şi beuturi la alegeri); în Ungaria domneşte acel partid, care predică cinstea lui Kossuth; care suferă batjocorirea steagului austriac şi vătămarea armatei austriace; în Ungaria domneşte acel partid, care dă ţeara pe mâna Jidovilor şi chiar şi pe Maghiari, în Ungaria domneşte acel partid, *care apasă fără cruţare pe Germani, care voeşte să stîrpească pe Români de pe faţa pământului, care voeşte să nimicească pe Sêrbi, şi care aruncă în temniţă pe oameni credincioşi ai Împăratului.* E datorinţa noastră să facem tot, pentru-ca să trântim acest partid! E datorinţa noastră, să spriginim şi să îmbărbătăm guvernul nostru (austriac) pentru-ca el să păşească cu tărie în contra Ungariei!“

Altele

culese de *Petru Nica*, inv.

Ochii mei ş'ai mândruţii
Numai nu se pot vorbi,
Ochii mei ş'ai mândri mele
Numai nu-'şi pot da inele.

Dragostele de demult
Nu se pot uita curînd,
Şi-a mea şi-a mândruţii mele
Ca şi focul de surcele,
De-asupra se potolesc
De desupt se bobotesc!

Busuioc bociolios
Eară-'i badea mănios;
Busuioc cu bociolie
Nu-'mi pasă de-a lui mînie.

Frunză verde de cucută,
Am o mîndră n'am o sută,
Bate-o, drace, rău m'ascultă,
Că 'şi-a seară-o am rugat,
Ca să-'mi dee-un sărutat
Nici de-acela nu-'mi-o dat.

Din Tîrnova.

culese de *Petru Geju*, june.

Floriceică din izlaz
Lele roşe la obraz
De-ai umbla din scară 'n scară
Tot nu-'mi scapi până 'n deseară,
De-ai umbla din faţa 'n faţă
Tot nu-'mi scapi ne strînsă 'n braţă,
De-ai umbla din spată 'n spată
Tot nu-'mi scapi nesărutată!..

Păsăruică din vâlcele
Spune tu mândruţei mele
Să nu fie supărată,
C'oiu juca cu altă fată,
Că eu eară n'oi să mor
De-a juca cu alt ficior..

Frunză verde de alună
Bine-'i mîi, c'o mîndră bună,
Că de vede că ţii rău
Îţi face leacuri mereu,
Ear' de vede că ţii bine
Te strînge 'n braţe la sine,
De-'ţi ride inima 'n tine!..

În aceeași vreme „L'Estafette“, una din cele mai mari și cu trecere foi din Paris (Țeara-Franțoească), fundată de Jules Ferry, fost ministru franțozesc, publică un articol aspru contra Ungurilor. *Se îndreaptă îndeosebi către membrii sfatului de pace european, spunând că ar fi o rușine ca pe anul viitor să se țină sfatul în Budapesta! Unguri n'au drept la atâta onoare, zice numitul ziar, deoarece tiranismul domniilor maghiare este o pată pentru întreaga Europă! Înșiră apoi toate cruzimile ce s'au săvârșit de guvernul unguresc ori sub scutul puterii lui, scoțând la iveală cu deosebire faptele lui săvârșite în contra Românilor!*

*

Nu-i așa, iubite cetitor, că sporesc al naibii prietenii Ungurilor? Tot semne de ale vremii acestea. Tot roade ale îngâmării și încrederii lor prea deochiate, de-a lovii și în sus și în jos! Dar' au să se lovească și ei odată cu capul de grindă de-or să se desmetească iute din nebunia de cari sunt cuprinși, de nu va fi numai prea târziu!

Pentru tinerii nostri.

Îndreptăm luarea aminte a părinților români cu fii la școală, precum și a tinerilor înșiși, asupra publicației de mai jos, pe care a făcut-o ministerul de agricultură din Țeara-Românească. E vorba de împregiurările între care se primesc tineri români, din ori-ce țeară, la școala de agricultură dela *Herestrău-București*, de unde es învățători și profesori pentru celelalte școale de agricultură din Țeară, precum și slujbași de stat pe moșiile statului ori private, și slujbași în ministerul însuși. Așadar' tot locuri frumoase și sigure, în care poate ajunge cel-ce a gătat școala de care e vorba.

Eată ce scrie publicația de care vorbim :

Școlarii în această școală sunt de două feluri: unii *interni* (cari locuiesc în lăuntru ei, un fel de seminar) și anume aceia cari sunt ținuti pe cheltueala statului ori pe a comunelor ori comitatelor ce 'i-au trimis, și de aceia cari trăesc din cheltueala proprie.

Învățătura ține 4 ani. După sfârșirea studiilor, cei asentați slugesc numai un an, ca voluntari, în armată.

Învoelile de primire:

Spre a fi primit în școală, doritorul trebuie să îndeplinească următoarele cereri:

- să aibă vârsta de cel puțin 16 ani;
- să fi sfârșit cel puțin 4 clase gimnasiale sau reale, ori o altă școală ce se poate fi socotită într'atâta;
- să facă un examen de primire.
- să fie la trup robust (voinic) și sănătos, ceea-ce se va dovedi de medicul școlai.

Absolvenții realelor și maturisanții se primesc fără concurs, când numărul lor va fi mai mic decât acel al locurilor goale.

Cererea de primire se va trimite de-adreptul *direcțiunii școlai centrale de agricultură din București*, cel mult până la **15 August căl. nou.** Ea va fi subscrisă de părintele sau tutorul doritorului, dacă el este minorean, ori de el însuși, dacă este maiorean, și va fi însoțită de atestatul de botez, de altoit și de cel al studiilor cerute.

Prin cerere se va arăta anume, dacă tinărul cere stipendii (ajutor dela stat) ori nu. Taxa este pentru cei-ce intră pe cheltueala lor, de 500 lei pe an.

Candidatul (doritorul de-a fi primit) va mai da direcțiunii școlai și o declarațiune, scrisă și legalisată de autoritatea administrativă, din partea sa dacă este maiorean, ori din a părintelui sau tutorului seu dacă este minorean, prin care se obligă a despăgubi pe stat de sumele cheltuite cu întreținerea sa pe timpul cât a stat în școală, *dacă el va părăsi școala înainte de terminarea cursurilor, fără pricină temeinică.*

Examenul de primire pentru cei-ce cer și ajutor, se va ține la 16 August, în localul școlai centrale de agricultură dela *Herestrău-București*.

Materiile asupra cărora vor fi examinați sunt: *aritmetica, geometria, fizica, chimia, botanica, geografia și istoria*, atât cât se predă în 4 clase gimnasiale sau reale.

Cei primiți ca elevi vor aduce la intrarea în internat (1 Septembrie) îmbrăcăminte pentru întâia intrare, și anume: un rînd de haine, 3 cămăși, 3 părechi ismene, 3 părechi ciorapi (călțuni), 6 batiste, 2 prosoape și o păreche încălțăminte.

Sunt goale *34 stipendii* și 2 locuri plătite, pentru anul școlar 1895—96.

*

Care dintre părinții nostri ar dori să-și trimită vre-un fiu la această bună școală, să grăbească dară cu rugarea, căci vremea nu e prea lungă.

Carierea e strălucită și se norocoște cel-ce a avut fericirea a fi putut pași pe ea!

Curat descreeați.

Dl *Anania Boldor* ne scrie pentru-ce a fost, precum am vestit-o și noi în numărul trecut, aruncat în temniță. E cum dasem noi cu socoteala. Pe când se afla în Valendorf ca învățător, a fost pus sub cercetare, pentru-că a declamat poesia *«Noi vrem pământ!»*. După sfârșirea cu școala dînsul s'a întors în comuna nașterii sale, Vaidasig, după-ce mai nainte s'a înștiințat la primăria din Valendorf că se depărtează din sat. A fost apoi, precum am scris, arestat, și încă în chip urf, trezit fiind din pat noaptea pe la 3. Dus în temnița din Elisabetopole, 'i-s'a spus că era dator să înștiințeze tribunalul de acolo despre depărtarea sa din satul unde a fost când a fost pus sub cercetare, și de vreme-ce n'a făcut-o, 'l-au arestat. Va fi, a zis dl Boldor, *dar' mie nu 'mi-a spus nimenea că am să fac înștiințarea aceasta!* Și a făcut îndată recurs contra închiderii sale, cerând tribunalului să-și sloboadă. Tribunalul a și hotărît îndată că omul să fie slobozit din închisoare. Procurorul însă, fie din răutate, fie din prostie, a recurat la tablă contra hotărîrii tribunalului. Tabla a întărit hotărîrea tribunalului, rînduind slobozirea arestatului, care s'a înștiințat la primăria din Valendorf, și ca atare n'a mai fost dator a se

înștiința și într'alt loc, ne-avînd el poruncă la aceasta.

Abia după aceasta a fost slobozit. Slobozit după-ce 8 zile a stat în temniță ordinară, alătura ca pungașii, fără nici un strop de vină, numai și numai pentru-că așa 'i-a plăcut unui descreeat de procuror ungar!

Am însemnat acestea ca o nouă și nouă dovadă de răutatea de care sînt călăuziți slujbașii unguri risipiți printre noi.

Scopul vieții lor ei par a-și înțelege numai într'acolo, ca să șicaneze pe cetățenii de pe a căror spate trăesc, ear' nu să-și slujească cu credință, cu bunăvoință, cu *umilință* chiar, ca pe unii ce le dau pânea de toate zilele lor și fiilor lor!

Tribunalul va fi dat poruncă ca acusatul să-și înștiințeze strămutarea, dar' cei chemați a-și împărtași porunca, nu 'i-au împărtașit-o, și când bietul om se mută fără a se înștiința, el trage cea scurtă, ear' nu vinovații ce nu 'și-au făcut datoria!

Aceasta însemnează, mă rog D-Voastre, a fi stăpănit și cărmuit — *ungurește!*

CRONICĂ.

Maiestatea Sa Împăratul-Rege în Ardeal. Din privilegiul marilor manevre ce se vor face în Ardeal, Maiestatea Sa Împăratul va veni să fie față la ele, și anume va sosi în Cluj la 22 Septembrie n. și va sta acolo o jumătate de zi, găzduit fiind în palatul Bánffy. Clujenii fac mari pregătiri pentru a-și primi cu paradă mare.

*

Alegeri noue. Se dă cu socoteala, că nouele alegeri de deputați pentru dietă se vor face în toamna aceasta, prin Noemvrie. Bánffy-pașa, întâiul ministru de acum, ar fi cerut îngăduința Maiestății Sale, ca să declare dieta de disolvată (risipită), pentru a pute orîndui alegeri noue. Știrea însă nu e întărită.

*

Caută aplicare. Un preot gr.-or. în vîrstă de 28 ani, caută aplicare la un post bun de învățător, fiind dînsul pregătit și pentru aceasta. Ar merge bucuros unde ar pute ave loc și de preot-ajutător ori capelan temporal. Îl recomandăm comunelor unde s'ar potrivi, căci e un preot zelos, muncitor și cinstit.

*

Cununie. Dl Dr. *Zosim Chirtop*, avocat în Cămpeni, își va sërba Duminecă în 14 Iulie n., cununia cu d-șoara *Sofia Cothișel*, în biserica gr.-or. din Cămpeni. Trimitem caldele noastre doriri de bine tinerei părechi.

*

Pentru scumpii întemnițați. Din *Cara* ni-se scrie, că la 25 Iunie, au dat acolo liturgii pentru iubiții nostri din *Seghedin* și *Vaf* și a lor sănătate, următoarele bune Românce: *Veronica Moldovan*, preoteasă, d-șoara *Lucreția Andreșianu*, *Manița Săbău*, *Maria Maier*, *Domnița Moldovan*.

*

Scăderea percentelor după bani. Cu 1 Iulie n. c. a intrat în vigoare legea, prin care procentele după sumele neplătite la timp, se scad dela 6 la 5. Legea aceasta privește întâmplările, când cineva a perdut un proces (o pră) prin care este osândit să plătească cuiva o sumă oare-care împreună cu procentele (camentele) de întârziere dela timpul folosirii, sau împrumutării. După noua lege, judecătorii vor socoti aceste procente de întârziere cu

5 la sută, ear' nu cu 6, cum a fost până acum. Deoarece-ce însă noua lege privește nu numai datoriile private (adece dintre om și om), ci și pe cele publice (obștești), prin ea vor avea un folos și plătitorii de dare, cari după darea neplătită la termen, în loc de 6, vor avea să plătească în viitor numai 5 la sută, camete de întârziere.

*

Banca „Timișana“ din Timișoara a hotărât urcarea capitalului de acții, la 300.000 fl. împărțit în 3000 de acții de câte 100 florini; la vinderea întâie s'au acoperit 100.000 fl.; acum la a doua s'au subscris, în 1800 de acții, 180.000 fl.; și direcțiunea e imputernicită a pune în vindere și restul de 200 de acții și prin aceasta va fi împlinită suma de 200.000 fl. Doritorii de a cumpăra acții, pot să se adreseze la direcția băncii.

*

Încredințare. Dl Dimitriu Caciuca, grădinar în Nădlac și-a încredințat de viitoare soție pe Elena Bogdan, tot de acolo. Caldele noastre doriri de bine!

*

Falsificare de bani. În comuna Racovița, comitatul Sibiu, sergentul de gendarmi Szotori Mihály dela Avrig a dat de urma unor falsificatori (făcători mincinoși) de bani! Până acum sunt prinși: Ioan I. Balea și cărpaciul de pantofi Nicola Comiza! La acestia s'au aflat 13 mașini făcute din aramă pentru fabricarea banilor! Bani gata falși s'au aflat: 63 bucăți à 5 lei (bani de România); 11 bucăți à 2 lei; 13 bucăți à 1 leu; 79 bucăți à 10 cruceri (pițule vechi de argint, austriace); 52 bucăți à 20 fileri, mai departe s'au aflat: formele sigilelor oficioase comunale și parohiale din Racovița.

*

Sămănăturile în România. Foia „*Timpu*“ din București scrie, că după știrile sosite la ministerul agriculturii de acolo, starea sămănăturilor din toată țeara este până acum dintre cele mai bune! Ploile au ajutat mult dezvoltarea grânelor de toamnă, cari din pricina timpului secetos rămăseseră înapoi. Porumburile (cucuruzele) se arată de asemenea frumoase și făgăduesc roadă îmbelșugată. Viile făgăduesc și ele un cules bogat, numai în puține ținuturi doară nu. Singur pomii roditori lasă oare-cum de dorit din pricina secetei și a răcelii din primăvară.

*

Spornică. Din Herendești (com. Caraș-Severin) ni-se scrie, că la 15 Iunie, nevasta economului Pavel Șerban, *Paraschiva*, a născut patru copii: trei fetițe și un băiat. Doae fetițe s'au născut însă moarte.

*

Grindină. În 22 Iunie a. c. s'a descărcat o grindină groaznică asupra hotarului comunei Sadu. Era grindina de mărimea nucilor! În trei sferturi de cias a nimicid de tot trei din patru părți ale hotarului atât bucatele sămănate, cât și celelalte plante. Poporul spune că n'a mai pomenit în comună o grindină de o așa mărime!

*

Orcan. După-cum vestește „*Agramer Tagblatt*“, foie din Croația, un orcan groaznic împreunat cu o furtună năpraznică s'a ridicat în Sesevete (Croația). Sese case și un grajd s'au prăbușit. Mai multe coperișe au fost luate de vânt și ferestrele la mai multe case au fost sparte. A trăsnet în mai multe locuri.

Un oraș în flacări. Din Lemberg (în Galiția, provincie în Austria) se telegrafează că orașul Glinikny aprins din o parte a sa, a stat în flacări mai multe zile, până, în părțile sale din lăuntru, a ars de tot! Mai multe sute de familii au rămas fără scut.

*

Răutate peste tot locul. Din Buteni ne scrie economul Vasile Doncea, că fiind într'o zi la lucru, finanții au venit să-i viziteze hârtile pentru căldarea de fert, și nefiind dînsul acasă, nu i-le-au putut, firește, visita, căci erau închise. Un om din curte însă i-a întrebă de e lipsă să meargă stăpânul cu ele la casarmă finanților după-ce va veni acasă, și i-se va spune. Finanții au zis: „nu mai e lipsă!.. si s'au dus. La 2 zile omul a fost chemat la casarma finanților și vestit că e pedepsit cu 5 fl. Țeranul a cerut se i-se arate legea; „respițientul“ a zis că legea nu i-o poate arăta, c'apoi de-or ști toți legea, ei pe cine vor mai prinde? De nu-i place facă recurs. Și omul a fost nevoit să plătească 5 fl. pentru-că n'a putut visa când vor veni finanții în sat, ca să-i aștepte! Răutatea și stricăciunea se vede cât de colo! Ei s'au bucurat că nu află pe om acasă și te miri ce minciună au pus pe hârtie în raportul lor despre vizită și au pedepsit pe om! Firește trebuia făcut recurs la ministrul de finanțe (peste vistieria țerii), și arătată toată păcătoșenia finanților, căci de acolo nu putea veni întărirea pedepsei.

*

Trei de 252 ani. Din Gherla se scrie, că acolo trăesc trei femei foarte bătrâne, fiecare de câte 84 ani. Ele s'au măritat într'o zi, la aceeași vîrstă, fiindcă s'au și născut în aceeași zi, dela aceeași mamă — adecă sînt gemene. Se află bine și sănătoase și le e spre mare mîngăiere, că, lucru mare!, nici-odată nu s'au certat cu bărbații! Bune fete!

*

Concert. Coral vocal din *Halmagiul-mare* (Arad), a dat un concert cu joc și declamări în ziua Înălțării Domnului, sub conducerea dlui Mihail Vidu. Deși a fost aceasta întâia încercare a corului, a isbutit foarte bine, mulțumită conducătorului, care în timp atât de scurt a făcut un spor frumos. Concertul a fost cercetat în mare parte de oaspeți din *Baia-de-Criș*. Cu acest privilegiu au dăruit peste prețul de intrare: D-na Maria Julia 2 fl.; Petru Irhas 50 cr.; Nagy Vilmos 50 cr.; Nicolae Budugan din Brustur 50 cr.; Adam Irhas din Băița 2 fl.; Terentiu Popovici din Rieni 2 fl., pentru-ce li-se aduce mulțumită publică. Suma întreagă adunată a fost 71 fl. 40 cr., cari după substragerea speselor, se va da ca ajutor corului vocal bisericesc din loc.

*

Mulțumită. La 22 Maiu a. c. s'a ținut în *Viștea-superioară* maiatul școlai. Atât reușita materială cât și cea morală a petrecerii a fost pe deplin mulțumitoare. Cu acest privilegiu au binevoit a contribui cu bani, următorii domni: Cădea și Orenstein câte 2 fl.; N. Borzea, N. Clonțea din Beclean, și N. Clonțea din *Viștea-superioară*, V. Vulcan, L. Solomon, N. Clonțea, L. Bariț, D. Stanciu, V. Budac câte 1 fl.; A. Buzeszky, A. Linzmayer, N. Poparadu, G. Codru, P. Moldovan, I. Iordachie, S. Banciu, I. Stermir, V. Banciu, D. Popa, G. Budac și Marta Clonțea câte 50 cr., Maria Cârje 30 cr., G. Lupșor 15 cr., Eva N. Banciu 20 cr., Vasile Lupșor 10 cr., — cari toți binevoescă a primi și pe această cale cea mai adâncă mulțumită.

Comitetul.

R Î S.

O bucurie: — *Tata: Ce-aș trebui să fac eu, Ionel, ca să-ți fac o mare plăcere, fiind ziua numelui tău?*

— *Ionel: Să faci, ca dascălul să fie bolnav vre-o lună de zile!*

*

Doctorul vizitând pe o bolnavă:

— *Ce ai mâncat azi, de ți-e pulsul (baterea sîngelui) așa repede?*

Bolnava: O bătae bună dela bărbatul meu!

CETITORII SÎRGUINCIOȘI

ai

„FOII POPORULUI“.

— Răvaș de laudă pentru cetitorii noștri din popor, care ni-au dat dovezi de dragoste către cetit și scris, trimițându-ne felurite scrisori. —

Iosif Bara din Abrudsat; *Vasile Săbău* din Cara; *Aloisiu Gulin* din Ticvanul-mare; *Ioan Dumbrăvescu* din Laz; *Rafila Petrescu* din Săsciori; *Sofia Popa* din Vidra; *Rista Beleanu* din Boesig; *Pavel Bucur* din Bistrița; *Amos Crișan* din Gialacuta; *Ioan Matula* june cojocar în Chișineu; *Teofil Gligor* din Cacova-Aiudului; *Dumitru Lodroman* din Ocnișoara; *Ioan Epure* din Șartoș; *Alexandru Colția* din Cojocna; *Pavel Butuc* din Bistrița; *Ormenișan Iacob* din Șaulia-de-Câmpie; *Ioan Radu* al popii Prida, din Poiana-Sibiului; *Ana Roman*, școlăriță în Ațel.

POSTA REDACȚIEI.

Celor 8 din Pogănești. În numărul viitor.

D-sale I. Br. în K. „Foia Poporului“ e așa de ieftină, că noi dela un abonent n'avem nici a patra parte dobândă. Dacă am mai da-o și cu preț de jumătate, am da-o cu pagubă, lucru pe care să nu ni-l cereți nici d-voastră, căci dacă ar cere-o toți și noi am face-o, în câteva luni ar trebui să înceteze foia de tot.

D-sale Nicolae Câmpean în Bârghiș. Legea despre industrie (»ipartórvény«) de aceea nu ți-s'a mai trimis, fiindcă n'am aflat-o tradusă românește. Binevoește a întreba, în ce treabă ai, pe notar.

D-sale L. S. în G. Nu se pot.

D-sale Aloisiu Gulin în Ticv.-mare. O astfel de gramatică nu afli.

Dlui Dionisiu Stanciu în V.-i. Bună de povestit așa din gură între cunoscuți, dar' în foaie nu merge.

Dlui Dr. T. David în Iezvin. Purtarea D-Tale n'are scuză, și noi nu putem rectifica. D-Ta însuși te acuzi mai rău.

D-sale A. L. în B. Poesia martirilor nu o puteam publica, fiind de așa scrisă Te-am pus însă la răvașul de laudă pentru încercare.

Abonatalui 8695. De îndatorat ești negreșit îndatorat, căci urcarea salariului nu înlătură învoelile concursului. Decât că fiind d-ta, precum spui, bolnav de piept, poți, prin bună învoeala cu oamenii, să le ceri să te scoată de sub îndatorirea aceasta, ca să nu-ți ruinezi de tot sănătatea. De altfel a cânta odată în săptămână și cu grije, n'o să-ți faci rău, decât de vei fi slăbit prea tare.

Dlui P. N. în G. 10 cr. plătești. Numai în ținuturile mărginașe, comitatele ce se mărginesc cu România, se plătește 5 cr. pentru o scrisoare simplă; în celelalte câte 10. În călindarul nostru, (»Călindarul poporului« pag. 20—21), e de altfel lămurită aceasta.

D-sale Vasile Dancia în N. (?) »Cartea Zodiilor« costă 60 cr. e alcătuită pe 140 ani. dela 1891—2030. O afli la Institutul nostru. Pentru brăuri, vezi răspunsul la întrebarea 99 din »Econom.« De iertat e iertat să-l poarte ori-cine. Cendarmii au poruncă să oprească purtarea tricolorului numai ca steag sau când se pune în chip de a face demonstrație cu el!

D-sale V. Ș. în Leș... În numărul viitor.

Dlui I. Popovici în Caransebeș. Pentru nr. 25 sosită prea târziu, în cest de față de prisos.

Pentru redacție și editură răspunzător: **Ioan Ciontea.**
Proprietar: **T. Liviu Albini.**

LOTERIE.

Tragerea din 6 Iulie n.

Budapesta: 68 28 19 29 73

Tragerea din 10 Iulie n.

Sibiu: 80 31 36 52 74

Cărți mai noue.

Din „**Biblioteca pentru toți**“ edată de dl **Carol Müller** în București, au apărut până acum următorii numeri:

Nr. 1. »*Povești alese*« de Andersen, traduse de **Dumitru Stănescu**;

Nr. 2. »*Paserile noastre și legendele lor*« de **Simeon Fl. Marian**;

Nr. 3. »*Poesii*« de **Michail Zamfirescu**,

Nr. 4. »*Despre educațiune*«; partea 1, de **H. Spencer**; marele dascăl, traducere de **D. Stănescu**;

Nr. 5. »*Despre educațiune*«; partea 2, de **H. Spencer**, tradus de **D. Stănescu**;

Nr. 6. »*Icoane șterse*«, romanele de **Al. Vlăduță**.

Nr. 7. »*De prin veacuri*« de **Carmen Sylva** (Regina României).

Nr. 8. »*România, Roma, Pizza*« de **Fules Michelet**, mare scriitor francez.

Mai nou, eșit acum de sub tipar:

Nr. 9. »*Castelul Peleş*« o minunată schiță istorică și descriere a castelului dela Sinaia, făcută prin **Leo Bachelin** ales scriitor francez. Traducere de **Dumitru Stănescu**.

Nr. 10. »*Nuvele și schițe*« de **Alarcon**, poet al Spaniei, **Bret-Harte**, poet californian, și **Mark Twain**, scriitor american, — traduse de **Titu Maiorescu** și **Livia Maiorescu**.

Fiecare volum e de câte 7 coale (112 fețe) tipărit frumos și pe hârtie bună, costând numai 16 cr.

Fiindcă multe exemplare trimise de noi francate, s'au pierdut la postă, e de dorit să se procure mai multe exemplare deodată, trimițându-se 20 cr. peste preț pentru expedarea lor recomandată.

Insemnăm aci că nr. 1, 2, 4, 5, 7, 8, și 9, din »*Biblioteca pentru toți*«, au fost aprobate și recomandate și de ministerul școlilor de țeară românească, ca bune de premii școlarelor și tinerimii peste tot!

Din „**Biblioteca de popularizare**“ a dlor **Ralian** și **Ignat Samița** în Craiova, au apărut următoarele broșurele:

Nr. 1. »*Nuvele Siberiene*« de **V. Kolenko**.

Nr. 2. »*Nuvele țerânești*« de **Björnstjerne Björnson**,

Nr. 3. »*Nuvele populare*« de **Leo Tolstoj**,

Nr. 4. »*Schițe*« de **Fan Neruda**.

Mai nou, eșite acum de sub tipar:

Nr. 5. »*Sase nuvele*« de **I. P. Jacobsen**, vestit scriitor din Danemarca.

Nr. 6, va fi: »*Nuvele*« de **H. Balzac**, unul dintre cei mai puternici scriitori francezi!

Toate scrierile din această bibliotecă sunt traduse de dl **I. Husar**.

Fiecare volumaș de 7—8 coale costă numai câte 16 cr.

Toate se pot ave dela „**Institutul Tipografic**“ din Sibiu.

Un comptoarist

care vorbește și scrie perfect limba română și maghiară se acceptază imediat la [2190] 3—6

Andreas Rieger,

Prima fabrică ardeleană de mașini agricole și turnătorie de fer în Sibiu.

Reflectanții, care sunt sau au fost aplicați în vre-o cancelarie advocațională, sunt preferați. Salar după învoeală! Condiție sigură și stabilă!

Banca generală de asigurare „TRANSILVANIA“

ÎN SIBIU.

fundată în anul 1868

[963] 22 —

asigurează prelungă condițiunile cele mai favorabile:

- în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobiliu etc.
- pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri pe cazul morții și pentru termuri fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Sume asigurate pe viață
în a. 1869—1891 fl. 905,194.22	în a. 1870—1891 fl. 697,207.44
în a. 1892 „ 48,911.78	în a. 1892 „ 57,791.88
în a. 1893 „ 34,925.85	în a. 1893 „ 53,119.28
în a. 1894 „ 56,333.20	în a. 1894 „ 59,659.—
Suma fl. 1.045,365.05	Suma fl. 867,777.60

1,913.142 fl. 62 cr.

Conforma bilanțului pentru 1894 fondurile de rezervă și garanție se urcă la **920.257 fl. 36 cr.**

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu, (Strada Cîsnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIU.**A doua edițiune**

din

ȚINEREA VITELOR

de

Eugen Brote,

president al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

Prețul unui exemplar 12 cr. v. a.

La „**Institutul Tipografic**“ în Sibiu se află de vânzare:

PORTRETULdlui **Dr. Vasile Lucaciu.**

Un tablou în mărime de 38×28 cm.

Prețul 50 cr.

Legea veterinară.

Atât primăriile comunale, cât și fiecare econom au trebuință să cunoască **legea** numită **veterinară**. Dl **Tormay Béla**, secretar de stat în ministerul de agricultură, a scos la lumină o **explicare poporală** a legii amintite. În această **explicare** se vorbește pe larg despre pasapoarte, de tirgurile de vite, de boalele lipicioase și multe alte lucruri folositoare. Reuniunea agricolă română din Sibiu a tradus această carte în limba română poporală. Cartea se numește:

Învătătorul Munteanu

împărtășesce economilor cele mai de lipsă cunoștințe

despre

LEGEA VETERINARĂ

și

BOALELE CONTAGIOASE

stând cu dînșii la sfat în lungile seri ale iernii.

De

Tormay Béla.

(184 pag. mari.)

Cartea costă 30 cr. (cu porto postal 35 cr.) și se poate cumpăra dela

Institutul Tipografic în Sibiu.

Mășină de trierat

(sist. Clayton-Schuttlewort)

nouă,

cu putere de cai, provăzută cu scuturătoare de paie, venturătoare, și cu aparat de imblătit trifoiu, se află de vânzare la [2115] 6-6

O. TILÉA,

inginer

Somogyon p. u. Erzsébetváros.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 80.000.

Depuneri fl. 650.000. Circulația anuală fl. 10.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat. După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comandei.

Direcțiunea institutului.

[759] 19-46

Gichtfluidul
g. lui [1792] 6-40

KWIZDA

De mulți ani probat ca leac de casă, care alină durerile. Fricțiuni întăritoare înainte și după ture mari. Prețul unui flacon 1/2 fl. 1 v. a.; flacon 1/2 60 cr. v. a.

Deposit principal:
Apoteca cercuală
Kornenburg I. Viena.

Se poate căpăta în toate farmaciile. Să se observe cu atențiune marca și să se ceară exclusiv

Gichtfluidul
lui
KWIZDA

Marfă gata după plăcere.

Constantin Dragoș,

măiestru pantofar,

Sibiu, strada Măcelarilor 37,

recomandă onoratului p. t. public, că în lucrătoarea sa de păpușerie efectuează tot felul de încălțăminte pentru domni, dame și copii, precum și tot felul de reparaturi, cu prețurile cele mai moderate, oferind totodată spre mulțumirea tuturor marfă solidă și prompt executată.

[1684] 8-12

Prețuri foarte ieftine.

Comandele se efectuează iute.

Lucru solid, bun și durabil.

Cel mai gustos, unicul sănătos și totodată | Unicul sănătos surrogat pentru boabe de cafe, recomandat de medici pentru femei, copii și bolnavii este:

KATHREINER

CAFE DE ORZ KNEIPP.

Cel mai curat produs natural
în grăunți întregi.
Falsificarea prin amestecături
ești dară imposibilă.

În fiecare loc de căpăt: 1/2 Kilo cu 25 cr.

SANĂTATE PUTERE

KATHREINER

CAFE DE ORZ KNEIPP

DIPLOM DE ONOARE

1891-1894

8 MEDAILE DE AUR

Dare de seamă! Sunt de cercat și de primit numai pebețe originale cu numele „Kathreiner“

MARCA DE TUTEJA

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Drumurile publice și darea acelorora.

După-cum a înaintat economia și comerțul, așa s'a simțit și lipsa de linii de comunicațiune, tot așa s'a arătat și lipsa de drumuri publice. Întemeierea și susținerea acestor drumuri se razimă mai mult pe umerii proprietarilor, adecă pe averea nemișcătoare, pe pământ. Cheltuelile de susținere în cea mai mare parte, se adună dela plugari. Așa fiind am aflat de lipsă a desfășura și descrie povețele cele mai trebuincioase, ca să știe economii nostri în ce măsură sunt îndatorați a lua parte la astfel de cheltueli.

Drumurile publice pot fi, în înțelesul legii din 1890 art. I. și ordinațiunea din 12 Aprilie 1890 nr. 21.802: ale statului, comitatului, vicinale, comunale ori ale unor însoțiri. Cheltuelile drumurilor de stat le supoartă visteria statului. Dacă însă drumul trece printr'o comună și acela este folosit și de locuitorii din comună, aceia sunt îndatorați în anumită proporțiune a lua parte la cheltueli de susținere. Această proporțiune adecă partea cu cât este îndatorată comuna a participa, o statorește ministrul, prin comisiunea administrativă pe lângă ascultarea reprezentanților din respectiva comună. Hotărîrea comisiunii comitatense poate fi apelată în forul al doilea la ministru, care hotărăște și stabilește proporțiunea definitiv. §. 7. Pentru susținerea drumurilor comitatense să împărțește darea drumurilor pe locuitorii din comitat. Pentru împărțirea dării se procedează așa, că se adaugă următoarele dări: de pământ, casă, câștig, din întreprinderi, băi, capitale și desdaunarea pământelor, cu excepțiunea dării suplimentare. Așa d. e. dacă adaugem, darea de pământ, face 10 fl., de întreprinderi 6 fl., de băi 4 fl., total 20 fl. Legea zice, că darea drumurilor se statorește tot pe doi ani înainte cu 10%. Cine are de plătit, cum am zis, 20 fl. dare directă, acela va plăti 2 fl. în darea drumurilor.

În darea pentru drumuri fiecare este îndatorat a plăti 1 fl. 50 cr., adecă răscumpărare de 3 zile de lucru, chiar și în cazul când după dările amintite nu s'ar pute pofți dela dînsul această sumă; dar' mai mult decăt cu aceasta sumă nu se poate îngreuna. Economii, care au vite de jug, de toată părechea se socotește minimul de 3 fl. în această dare, nu poate trece însă aruncul peste această sumă.

Maximul dării pentru drumuri este satorit cu 10%. Dacă însă această sumă n'ar fi îndestulătoare pentru clădirea liniilor de drumuri, pentru întemeierea unor povețele de drumuri militare, din punct de vedere strategic sau pentru clădirea unor

monumente, atunci se poate ridica darea la 13% dar' pentru asemenea arunc de dare se recere aprobare ministerială (§. 23). Atât darea pentru juguri cât și pentru răscumpărarea zilelor de lucru nu poate fi mai mare de 3 fl. 20 cr.

Mai întâiu se statorește darea drumurilor după proprietăți, care se subtrage din darea directă prescrisă de comitat, apoi darea satorită pentru drumuri se împărțește în procente pe partea rămasă.

Dacă s'ar arăta venite mai mari ca preliminarul satorit, atunci comisiunea comitatensă poate reduce procente sau formând fond de rezervă ori folosește plusul pentru unele trebuințe extraordinare.

Registrelor pentru darea de drumuri le compune diregătorul de comptabilitate din centrul comitatului după darea directă, persoane și comune. La aruncul acestei dări se statorește totodată, că darea în natură sau lucru pe lângă ce măsură se poate îndeplini. Conscrierea trebuie să fie controlată din partea pretorilor, și ori-care greșală sau defect trebuie cores. Listele așa pregătite se pun la vedere publică, de antistia comunală, în casa comunală ori a judeului. Despre asta poporul contribuitor să înștiințeze în modul îndatinat: unde se află registrele, câtă vreme vor sta puse la îndemâna publicului, și când se pot vedea. Dacă cineva este neîndreptătit în aceste 15 zile poate apela la congregațiunea comitatensă. Cele mai multe erori cu aruncul se fac, unde la darea directă se compută și darea suplimentară (potadó).

Adunarea comitatensă poate satori, ca jumătate din darea drumurilor să fie îndeplinită prin lucru cu carul, sau zile de lucru. Dacă cineva n'ar îndeplini lucrul în vremea satorită, dela unul ca acela, darea se poate încasa din pedeapsă duplu.

Fiecare persoană bărbătească, care a trecut peste 18 ani și încă n'a împlinit 60, chiar și aceia, cari sunt scutiți de darea câștigului, adecă zilerii, sunt datori a împlini 3 zile de lucru, ori a plăti 1 fl. 50 cr. dare pentru drumuri.

Sunt scutiți însă: toți membrii Casei domitoare, curtea și consuli străini cu membrii acelorora, soldații, honvezii, gendarmii, diregătorii militari, învățătorii cari au mai puțin de 300 fl. salar, finanții, haiducii comitatensi, păzitorii temnițelor, păzitorii de păduri și câmpuri, neputincioșii sau schilavii, cerșitorii și servitorii. (§. 25).

În cauză de iertare sau reducerea dării pentru drumuri în forul prim hotărăște comisiunea comitatensă, care hotărîre în timp de 15 zile se poate apela la ministru.

Darea drumurilor în comune o încasează judele comun al sau cassarul comun al. Îndată-ce suma încassată trece peste 50 fl., antistia comunală este în-

datorată a o expeda la cassa comitatensă. Aminarea pentru plătire de regulă nu are loc, dar' neputend cineva plăti pentru aruncul anului trecut, se poate încuviința aminare de o jumătate an; dar' numai pentru darea din anul curent. Cererea se face la vice-comite, contra hotărîrii se poate apela la congregațiune. Darea drumurilor se iartă toată, dacă cineva arată cu motive vrednice de crezământ, că darea directă 'i-s'a îngăduit sau șters, sau sunt anumite împregiurări, care toate adevăresc, că darea trebuie ștearsă.

Îndatorații de a plăti darea de drum totodată sunt constrinși prin vestirea vice-spanului, că în terminul satorit să-și câștige cărțile prin care se plătește darea drumurilor. Sunt mai departe îndatorați, ca dela terminul publicării în 8 zile să se înfățișeze la antistia comunală pentru introducerea dării în cărțile. Dacă nu s'ar înfățișa, pe lângă un termin de 8 zile, de nou trebuie provocați sub pedeapsă de 1—5 fl.

Pentru plățirea îndatoririi curente, numai acea parte din sumă se poate întrebuița, care rămâne dela plățirea restanței. Dacă s'ar fi făcut plățire peste suma datorită, aceasta trece pentru anul următor.

Toate greșelile și cheltuelile în paguba îndatoritorilor făcute de cătră conducătorii registrelor de dare, pe lângă reîntoarcerea daunelor și cheltuelilor pot fi pedepsite dela 5—100 fl. pe seama celui păgubit.

Notarul cercual sau comun al, dacă n'ar întrebuița regulele de încasare satorite pentru dările directe, ci s'ar afla a fi neglijent, poate fi pedepsit dela 5—25 fl. Această pedeapsă în trei părți egale se plătește: $\frac{1}{3}$ în cassa săracilor din comitat, $\frac{1}{3}$ în fondul merit pentru spriginirea morboșilor, $\frac{1}{3}$ în fondul diregătorilor comunali. Această pedeapsă trebuie plătită dela înmanarea judecării în termin de 15 zile.

Cheltuelile, ivite în socotele pentru neglijența notarului, când ar fi să se revadă și socotească registrele pentru fiecare persoană, trebuie să le plătească comuna, rămânendu-i drept contra notarului pentru restituire. (Ord. min. §. 6). Darea drumurilor trebuie să se plătească în pătrare de an, și încă în ziua primă din luna Ianuarie, Aprilie, Iulie, Octomvrie. Cine nu ar plăti darea la termin, este îndatorat a plăti 6% de întârziare, dacă plătește nainte de termin și dînsului 'i-se replătesc 6%; tot asemenea când s'ar fi luat dela dînsul cu nedreptul o sumă mai mare, 'i-se restituiesc 6%.

Pentru cărțica dării drumurilor peste preț se pot încasa 2 cr., din care 1 cr. este a diregătorului, care umple rubricile. (Va urma)

Un sfat pentru officoși.

Între boalele cele mai lățite se numără boalele de plumăni, despre cari s'a scris mult și se va mai scrie încă. Cu toate-că progresul medicinei a luat astăzi un avânt foarte mare, totuși vindecarea acestei boale întimpină cele mai mari greutateți, care împregiurare va mai ține încă mult timp, ba poate totdeauna.

Vai de omul sărac dacă îl atacă această boală, căci el pentru căutarea sănătății n'are mijloace să meargă în ținuturi cu climă potrivită, ba ce e mai mult, nici nutrețul de lipsă și prescripții de medici pentru astfel de bolnavi nu 'și-l poate câștiga. Apoi, dacă bolnavul mai e și hipochondric, atunci merge din rău înspre mai rău.

Un officos din Germania fiind silit a trăi între împregiurări foarte restrinse, n'a putut urma sfatul medicilor de-a merge la cură în țeri cu climă mai caldă, la Italia, Egipt sau alt undeva, nici n'a putut să se hrănească cu beefsteaks, friptură de pui, porumbi, iepure, căprioară, cu ouă ș. a., căci 'i-au lipsit banii în pungă. Pe lângă toate acestea n'a desperat, ca alți mulți bolnavi de acest fel, ci a trăit cu mâncări potrivite cu starea sa de sărăcie și fără de a mai călători undeva, a aflat de bine de a satisface și acestor recerinte, fără-ca să se depărteze din localitatea în care trăiește.

Acest pacient publică în revista „Das Neue Blatt“ tratamentul observat de dînsul și cred a face un serviciu celor interesați în chestie, dacă în punctele principale voi comunica aci acest tratament.

Bolnavul despre care vorbim, când 'l-a atacat phtisia înainte de câțiva ani, trebuia să se ducă la un loc climatic, dar 'i-au lipsit mijloacele, totuși a făcut tot posibilul, ca să respire cât se poate mai mult aer curat și s'a hrănit cu mâncări de carne cât numai 'i-a fost posibil.

La începutul boalei greutatea corpului îi era 142 funți, după un an 126, după altă jumătate de an 117, ear' după altă jumătate de an numai 113 funți. Când ajunse la această greutate, își făcu șocoteala cu starea lui financiară și văzu că e pe cale de-a păși ca Grecia și Portugalia. Se hotărî îndată a-'și schimba traiul vieții.

Pe soția sa o îndrumă, ca pentru întreaga familie constătătoare din 6 capete, să nu mai cumpere ca până aci 1 $\frac{1}{2}$ —2 funți de carne, ci numai $\frac{1}{2}$ funt și lui să nu-'i pună pe masă altă mâncare, decât urez, orz, mazere, legumi, salată multă conform anotimpurilor, ear' când se poate și mâncări de ouă. Beutura 'i-a fost numai lapte.

Adecă a început a trăi ca un vegetarian.

Toate legumile le mănâncă ca fiertură groasă și se ferbea atâta, încât îi mai

rămânea și pe seară o porțiune bună. Lucrul principal 'i-a fost ca să se sature totdeauna bine.

Ca beutura de lapte în toate diminețile să nu-'i cadă greu, a beut și cafea subțirică. Laptele e o beătură foarte nutritivă și cine bea pe o zi o litră de lapte, mai mult folos are ca de bere consumată în ori-ce calitate și măsură.

Vinul de ori-ce soiuri chiar și cel medicinal e stricacios, căci produce tuse și iritează nervii, ear' bolnavii de piept trebuie să se ferească de ori-ce iritațiune.

Aerul curat să se caute cât se poate mai mult. Cine are ocupațiune oboșitoare, să nu facă dimineața preumblări. Temperatura și lumina de dimineață cade bine numai la moment, ear' mai târziu te obosește și cine trebuie să lucreze mult și n'are timp de ajuns să se odihnească, își strică mai mult. Bolnavul de plumăni face mai bine, dacă se odihnește până la 6 sau 7 oare. Dacă temperatura nopții nu trece sub 13° R., atunci fereastra de-asupra se poate deschide. E bine ca bolnavul să poată dormi în chilie separată.

În serile de vară e bine să petreacă bolnavul în aer liber, Dumineca și în sărbători poate face preumblări pe jos dar' nu ostenicoase, în natura liberă. Dacă în decursul acestor preumblări bolnavul va fi atacat de tuse să nu se sparie, căci aceea provine dintr'o încordare prea mare, sau fiindcă a fost îndatinat să petreacă timpul mai mult închis în chilie și pe lângă cuptor. Nici în timpurile mai răcoroase să nu încungiure aerul curat, dar' să iee seama ca nu cumva să se răcească.

De răceală se poate păzi omul prin deprindere cu aer mai rece și prin îmbrăcăminte potrivită.

Dedarea cu aerul mai rece se câștigă prin întărirea corpului cu spălări de apă rece, o procedură de care să nu se ferească nimeni, căci cura de apă rece este mijlocul cel mai potrivit pentru întărirea corpului, dacă se întrebuintează rațional și nu se face abus la folisire.

Apa nu este numai pentru beut, ci și pentru spălat.

Pacientul să înceapă a se spăla cu apă de 22° R., apoi din săptămână în săptămână să se scadă temperatura cu 1°, prin care procedură se va deda a-'și spăla corpul cu apă rece.

Spălarea cu apă rece să o facă pacientul dimineața îndată-ce se scoală din pat, pentru-că temperatura cea caldă a corpului micșorează mult simțirea răcelii. Spălarea pieptului, spatelor și a picioarelor să se facă iute, adecă în 1—2 minute și în chilie caldă sau lângă cuptor, ear' îmbrăcarea încă trebuie să se întemple foarte iute.

Să nu se peardă din vedere folosul apei contra tusei oboșitoare peste noapte.

Spre acest scop se folosește așa numita cură de comprese scoțiane. Se ia o pânză de in de 2 metri de lungă și 20 cm. lată, și un flanel de asemenea mărime. Înainte de culcare se înmoaie pânza în apă rece, apoi se stoarce bine până nu se mai scurge apă din ea, după aceea se învelue cu ea pieptul, umerii și spatelul cruciș, încât grumazii rămân goli, dar virfurile plămânilor se acopere. Peste aceasta se învelue asemenea flanelul și la capăt se leagă cu un ac de siguranță, ca să nu se desfacă. Pânza se înmoaie mai întâiu în apă. 22° R deși continuativ din timp în timp în apă cu temperatură mai rece.

Această procedură în timpul de iarnă scutește corpul de răceală și pe lângă alte foloase face să înceteze cu totul tusa.

Îmbrăcăminte pacientului trebuie să fie potrivită cu temperatura, vestmintele să nu fie înguste, căci acelea împedecă mult respirațiunea regulată. Cine a purtat cămeși de iarnă, să poarte și mai departe fără considerare la disputele ce fac unii și alții în această privință. Să se poarte ciorapi de lână, atât vara cât și iarna. Acasă încă să fie pacientul comod și în îmbrăcăminte, dar' să nu poarte mantauă de cameră (halat, Schlafrock).

Mâncarea vegetală cum am amintit, nu e nici-decât a se desconsidera, dar' cine poate să nu se ferească nici de mâncările de carne; lucrul principal este laptele, din care dimineața după cafea se poate bea $\frac{1}{2}$ litră, la 2 oare după prânz o cească, ear' după cină 1 litră.

Prin un tratament de acest fel, pacientul își poate continua neconținut ocupațiunea sa de zi, și puterile fizice îi vor crește.

Așa scrie acest pacient din Germania, și cred, că cine îl va urma, poate să fie sigur, că înainte de vreme nu va merge pe scânduri în „ceea lume“.

Probatum est.

Comunicat de P. Stoica.

Pentru doritorii de a avè faguri artificiali.

Domnule Redactor!

La rugarea din „Economul“, pag. 99. îmi iau voe a Vă aduce la cunoștință că mă ocup cu stupăritul „rațional“; fac faguri artificiali, dar' până acum numai pe seama proprie am făcut.

Pentru prețul de 2 fl. 50 cr. chgr., mă învoesc însă, a trimite cât de mulți ori-și-cui.

Nime nu-'și poate închipui folosul ce are stuparul, care își face singur fagurii. Mie un stup provăzut din primăvară cu faguri artificiali 'mi-a dat 2 roi buni și astăzi are peste 20 chgr. de miere!

Lucrul de căpetenie este împedecare la sporirii trântorilor, căci un trântor mai

mult mănâncă într'o zi decât adună o albină în 2 zile.

O albină în 6 zile nu mistue atâta miere ca un trântor într'o zi.

În coșnițele mele foarte puțini trântori se ved, și după-cum am băgat de seamă numai unde și unde pe marginea cadrelor se află câte o celulă și de trântori.

Fagurii măiestriți trebuie așezați în cadru, așa ca să nu rămână nimic loc gol, și nu e bine a se lăsa stupul să-și facă el fagurii.

Mai în anii trecuți 'mi-am adus faguri măiestriți din Cluj dela un anumit Csiki János József, cari 'mi-au făcut multă pagubă, căci fagurii nu se întind, prin ce se face mare nerîndueală în coșnițe. Se vede că nu-'s făcuți din ceară curată.

O presă (mașină) pentru faguri costă 7—8 fl. și cu îndrumare cum se o folosească.

Cel mai bun îndreptar de a pregăti ceara pentru faguri este: la 2 chlgr. ceară curată; 3 decilitre apă curată, 4 linguri miere și o lingură terpentin destilat. Într'un vas de fier bine smălțuit se topesc la un foc slab, și anume ântâiu se pune apă, apoi mierea și ceara și numai după-ce s'au topit se adauge terpentinul și se mestecă bine. Alte îndrumări se află în „Economul“ din anul trecut nr. 27 ori 28.

Cele mai bune mijloace de înaintare ar fi cursurile de vară, căci la stupărit jumătate praxă face mai mult ca a ști toate manualele în teorie.

Cugier, (Kudsir) în 2 Iulie 1895.

Ioan Muntean,
învățător-dirigent.

Despre împedecarea roirii.

Până acum stuparii nostri în cea mai mare parte atunci se bucurau, când aveau mai mulți roi. Împedecarea roirii nu numai nu e dăunătoare, ci aceea este și folositoare; și aceasta se întâmplă în modul următor:

După-ce roiul eșit îl luăm din locul unde s'a așezat în coșniță, în seara acelei zile, îl ducem în stupină și-l punem în locul stupului dela care a eșit, ear' stupul se așează într'alt loc. Prin această procedură roiul se face moștenitor locului unde s'a crescut, ear' stupului 'i-se dă altul. În ziua următoare albinele bătrâne fiind dedate la locul unde este roiul, vor veni și vor intra în coșnița roiului, alăturându-se și dânsele la roi. Prin această schimbare se împedecă roiul al treilea. Albinele rămase cu stupul cu grabă vor crește puii rămași în desvoltare.

Albinele dela acest stup câteva zile nu vor sbura din coșniță, până-ce nu vor crește puii din celule, pentru aceea să ne îngrijim să aibă apa de lipsă și dacă timpul este urît să se și nutrească câteva zile. Prin această procedură nici de cât nu ne putem teme, că stupul va fi slab, căci deși are albine puține, totuși are pui în desvoltare, încât peste puține zile va

veni în rînd, și va fi stup puternic. Dacă un stup așa tractat totuși ar roii, dela acest roi, care este al treilea, prindem matca și cu dânsa puține albine și pregătim roiul rezervist, albinele cealalte se vor întoarce în coșniță la stup.

Mai putem împedeca roirea și așa observând că stupul care a roit odată, se pregătește de nou pentru roire, atunci coșnița acestui stup se schimbă cu alta mai slabă. Prin asemenea procedură se pot ajuta și stupii mai slabi. În fine împedecarea roirii se mai poate face și prin alungarea albinelor, dela stupul mai în putere, la altul mai slab.

Pe lângă toate împedecările noastre dacă anul e mînos ne vor roii atît stupii cât și roi. În asemenea împregiurări împreună mai mulți roi ca să fie puternici, cari dacă nu se împreună prea tîrziu vor pute ierna, fără să fim constrînși a-i nutri.

Prin ridicarea coșnițelor roirea nu se împedecă, coșnițele să se ridice atunci, când fagurii ajung până pe poliță, ca să aibă albinele unde lucra. La coșnițele făcute din roate de paie adaugerea se face deasupra.

Prin împedecarea roirii, e adevărat că nu vom ave roi mulți, însă câți vom ave vor fi puternici și cu albine multe. Din această procedură vom ave folos mai mult, decât din roi mulți și slabi. Considerând că toamna nu vom ucide nici un stup fără cauză, prin procedura amintită în tot anul stupii ni-se vor duplica. Peste puțini ani stupii ni-se vor înmulți. Nu coșnițele multe fac venit stuparului: ci stupii puternici.

Schimbarea coșnițelor să se facă totdeauna între coșnițele de una și aceeași formă. Se pot schimba coșnițele simple cu cele compuse dacă au aceeași formă, nu se pot schimba coșnițele artificioase cu cele simple sau compuse, dacă acele se deosebesc cu privire la formă.

Știri economice.

Cucuruzele la noi. Din *Ilia-Mureșană* (comitatul Hunedoarei) primim știrea îmbucurătoare, că cucuruzul, deși sîmănat tîrziu, se desvoaltă destul de mulțumitor. Săpatul al 2-lea, este pe isprăvite. Holdele, rămase neinundate (neîncate de ape), sînt frumoase. S'a început la cositul fînului. Căldura în partea locului este însă de nesuferit.

Ne-am bucura dacă bunii nostri cetitori ni-ar trimite din toate părțile știri de aceste economice: cum sînt sîmănturile, cum e timpul, cum dau fînașele și altele. Rugăm și cu acest privilegiu pe cărturarii nostri dela sate să ne trimită astfel de știri, tot meru și de pretutindena.

Expoziția „etnografică“ din Praga. În Praga (ântâiul oraș al Boemiei, în Austria) s'a deschis o așa zisă expoziție etnografică, adevărat unde se arată lucrările cele mai bune de tot felul ale țerii ori poporului ce face expoziția. Despre cea din Praga se scrie că

dela deschiderea ei, 16 Maiu, până Duminecă la 30 Iunie, peste tot numai în 45 zile, a fost cercetată de 504.784 persoane. În singura zi de 29 Iunie, sîrbătoarea „Petru și Pavel“, numărul cercetătorilor s'a urcat la 50.105. Slovacii au sosit cu tren expres.

Băile (minele) din Dobrogea.

„Timpul“ scrie: Săpările în băi, ce se fac în Dobrogea, dau roade din ce în ce mai mulțumitoare! Așa la Lozova, cu cât săpările înaintează, se dă de tot mai multă bogăție. Se află mai ales filoane bogate de aramă.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 99. Rog onorata redacție să binevoască a mă înștiința, unde aș pute procura brăuri naționale? Am vol să purtăm mai mulți în Tîrnova.

Teodor Ignuța.

Răspuns. Scrie dlui *Bucur Comșa*, negustor român în *Seliște* (I. Sibiiu), și d-sa își va spune prețurile, căci prețul e după-cum e și brăul.

Întrebarea 100. Dle Redactor, vă rog să binevoiți a-'mi răspunde ce aș ave de făcut, că am de doi ani un vecin Ungur, și acesta atît galițele (hoarele) mele cât și ale celorlalți vecini din apropiere le omoară, le împușcă cum intră la el în grădină, și grădina fi e desgrădită, atît a lui precum și ale noastre. 'L-am pîrît la pretor; pretorul m'a îndrumat cătră casă, atît pe mine precum și pe ceilalți ce s'au plîns contra lui.

Cean, 1895.

Ciocanu

Răspuns. Privitor la aceea, că are el drept ori nu, să-ți împuște găinile ori să le omoare în alt chip, caută în „*Foia Poporului*“ numărul 13 din acest an, la „*Din legile noastre*“, §. 90. Că ne ceri această lămurire, arăți că nu cetești, ori nu îți seamă de ce scriem noi în foaie. Și apoi cum să n'aveți năcaz dacă stați cu grădinile *desgrădite*? Îngrădiți-le și vi-se vor împușina neplăcerile de acest fel.

Întrebarea 101. În zilele trecute 'mi-au venit oaspeți și între altele a venit vorba și despre brînză, că nu pot căpăta peste iarnă brînză bună. Eu am zis că voi face întrebare despre aceasta la foaia noastră a poporului, de unde sîntem siguri că primim îndrumările de lipsă.

Am cași, voesc a face din dânșii brînză, care să stee peste iarnă până coalea prin cășlegi când se plătește mai bine. Nu știu un metod mai bun decât în berbință, unde se iuțește foarte tare și își perde tot gustul bun. Vă rog dar' de un sfat.

Ce trebuie să fac, cum să păstrez brînză, în ce fel de vase, ca să stee bine și să nu se iuțească?

N.-Cuieșdin.

Petru Oltean,
plugar și oier.

Răspuns. Dacă cetești foaia d-voastre regulat, sigur vei fi aflat cum se poate pregăti brînză așa numită „*Săcucască*“. Aceasta de altcum este făcută de cătră bacii sau păstorii români, numai în neguțatorie poartă numele amintit. Urmând sfaturile acolo date vei pute pregăti o brînză bună și care își păstrează gustul bun și rămâne proaspătă.

Mai este de scris și despre brînză, care se păstrează în burduf. Aceasta poartă numele de brînză „*sibiiană*“, despre care voi scrie în oare-careva număr în scurtă vreme.

Monografia comunei

Orlat.

De

Romul Simu, învățător.

(Urmare.)

În timpul de față sînt 2 învățători și o învățătoare. Învățătorul așa numit adjunct (ajutător) Ioan Stoia, care a început a funcționa în Septembrie a. c., învață băieții și fetițele din cei dintâi doi ani de școală, învățătoarea Maria Simonca învață dela 1878, fetițele din anul al treilea, al patrulea, al cincilea și al șeselea de școală, ear' învățătorul-dirigent Romul Simu, băieții din cei din urmă 4 ani de școală. Acesta servește din 1875. Învățătorul-dirigent are salar 350 fl. din fondurile grănițerești, quartir și relut de lemne. Învățătoarea are salar 300 fl., relut de lemne și de quartir, din fondurile grănițerești; inv.-adjunct are 300 fl., din cari 110 fl. dela comună; ear' ceialalți și relutul de lemne, din fondurile grănițerești.

Numărul copiilor, cari umblă la școală în acest an (1894/5), este de 220.

Odăile de învățământ sînt cu mult prea mici față de numărul copiilor în vîrstă de școală. E lipsă deci de un alt edificiu de școală.

Puținii copii de alte națiuni din loc s'au instruit în școala românească până îndată după 1880, când pentru 5—10 școlari au căpătat dela erar un edificiu în strada Berăriei. În anii din urmă numărul școlariilor din această școală n'a trecut peste 5, une-ori și numai câte doi. Învățător a fost preotul romano-catolic. Astăzi această școală este desființată. Școala noastră are un fond școlar de 700 fl. și o stupină, din bărne, care cu cele 80 de coșnițe raționale, cu stupii din ele și cu instrumentele de stupărit prețuesc la 1.200 fl. Aceste sînt aduse în ființă prin stăruința învățătorului dirigent Romul Simu.

5. Biserica.

Biserici sînt două, una românească greco-catolică și alta romano-catolică. A noastră e zidită din piatră, la anul 1790, în strada bisericii. E în stare destul de bună, numai prea mică în asemănare cu numărul cel mare al locuitorilor: de aceea trebuie luate încă de acum în vedere mijloacele pentru facerea unei alte biserici.

Oamenii cercetează regulat biserica, în care atât preotul cel bătrîn, venerabilul părinte Petru Brad, care servește de 40 de ani a predicat întotdeauna la 2—3 săptămîni, cât și tînărul și zelosul cooperador Dionisie P. Decci, așezat aci în Decembrie 1893.

Biserica a avut la începutul anului 1894, un fond de 5 mii și jumătate. Acest fond este format din venitul dela Moara-din-jos, la care biserica are 5½ părți din 16, cari aduc la an venit curat de 200 fl.

În acest an s'a zidit pentru preotul cel tînăr: casă, celină și celelalte clădiri economice, cari ar face onoare ori-cărei parohii. Spesele cele mai multe s'au făcut din fondul bisericii. Preotul trăește din eclejia de 15 jugere și din venitele ce le capătă pentru servicii. Dela comună are 90 fl. și dela fiecare parochian câte o zi de clacă.

Încă din 1885 învățătorul-dirigent Romul Simu a format un cor de bărbați în două voci. Acesta cu venirea părintelui Decei, a luat un avînt frumos. În anul acesta, la stăruința tînărului preot și a soției sale, s'a pus temelul unei «*Reuniuni a femeilor greco-catolice din Orlat, pentru înfrumusețarea bisericii*».

Poporațiunea română a Orlatului este greco-catolică. Comune mari greco-catolice, începînd dela Făgăraș până la Orăștie, adecă între vre-o 100 și câteva zeci, sînt numai Orlatul, Veștemul, Racovița și Cujirul, în cari au fost grănițeri. Grănițeria are în această privință merite netăgăduite. Dar' sînt și comune curat greco-orientale ca: Fina și Țintari, cum și de cele cu locuitori greco-catolici și greco-orientali. În cele confesionale prin urmare grănițerii n'au fost jigniți, ci s'a păstrat starea de mai înainte. Biserica romano-catolică este mai mare, și mai frumoasă decît a noastră. Erau vrednici grănițerii să li-se lasă lor această biserică. Dar' nu! Chiar și două steaguri ciuruite de gloanțe ale fostului reg. I. se păstrează în această biserică. Aceasta nu ne face onoare.

6. Țintirul și progadea.

Vorba „țintirim“ aci nu e cunoscută. La biserică e: «*progadea bisericii*», ear' cealaltă e «*progadea*».

Progadea bisericii este închisă foarte bine, parte cu zid, parte cu pîlan. În aceasta, mai spre Mează-zi dela biserică a fost biserica cea veche. Aci se îngroapă fețele bisericesti.

Progadea este în capul stradei așa numite a progăzii, în partea de cătră Apus a comunei. Aceasta în timpul grăniței a fost bine închisă cu zid, care în anii din urmă s'a stricat rău pe multe locuri. Fiind cimiterul un loc sfînt și de odichnă večnică a inibiților nostri, e nu numai rușine, dar' și mare păcat a nu sta o cruce, un pom, un arbor și o floare pe mormintele lor.

Ca loc de îngropare pentru cei din capul satului, mai servește și țermurul stîng al Orlățelului, numit «*Puțolea*». Acest loc nu e închis. Mai sînt morminte și mai la vale, între Puțolea și progade. În locul numit *Filiște* din mijlocul satului, încă s'au aflat capete și oase de oameni. Prin urmare acolo a putut să fie cimiterul în vechime.

Celor-ce muriau în bătaie (răsboiu), li-se puneau un stîlp în progadea bisericii. Așa se face peste tot și acum pentru cei-ce mor în locuri străine.

La Florii se duc femeile cu ramuri de salcă și le pun la mormintele celor reșoși.

7. Casa comunală (cancelaria).

În toate comunele grănițerești, zidurile de-arîndul au fost lăsate la desființare pentru școale și alte trebuințe ale comunelor. Singur în Orlat pare că s'a urmat cu totul din contră. Din multele clădiri frumoase, la cari au asudat destul și Orlățenii, s'a lăsat singur școala și cancelaria pe seama comunei. Dar' și aceste sînt din zidurile cele mai de rînd. Chiar cancelaria, casa comunală pentru o comună ca Orlatul, e o adevărată batjocură.

Fiindcă acum casele erariale nu se mai folosesc pentru miliție, nu e cu ne-

putință încă, de-a se câștiga o clădire mai cum se cade, care să servească de casă comunală în locul celei de față, ce de altcum e și amenințată de Orlățel.

Cancelaria e a doua casă în strada pieții, cum eși din tîrg însus pe mîna dreaptă. Notar este în timpul de față dl Alexandru Drăgan, ear' jude Iosif Lotoiu.

8. Alte zidiri comunale.

Mai are comuna o *măcelărie*, sau cum îi zic aci, „fleșerie“. Aceasta e din piatră și așezată în piață. Apoi o *casă de piatră* la cuptoarele de var.

În munți și anume: în *Poenița* și la *Duși*, are comuna două case pentru pădurari. Aceste case sînt făcute de vre-o 4 ani, din bărne.

9. Grădinile.

Cele 94 jugere de grădină se folosesc în cea mai mare parte pentru facerea de fîn și otavă. Am putut socoti fînul adunat din grădini, la vre-o 360 caré, ear' otava la 140 caré, laolaltă cam 500 caré în preț de 5000 fl.

Poamele din toate grădinile acestei comune, dau un venit de abia 3000 fl., socotind poamele ce se vînd împreună cu cele-ce se mîncă.

Legumi se prădesc în Orlat foarte puține.

Grădini sînt azi mai multe ca, spre pildă, acum 50 de ani, cu 130; dar' nu toate sînt înființate din nou. Vre-o 60—65, adecă jumătate, s'au făcut împărțindu-se grădini mai mari în două și trei părți.

Grădini din nou, sînt cele de peste Cibin înspre Cristian, multe în strada Cîmpșorului ș. a.

Școala are două grădini: una lîngă ea și alta lîngă moara-de-sită. Cea dintâiu e plină de altoi tineri, din cari s'au împărțit și se împart și acum școlariilor și oamenilor din comună. Vre-o 50 de altoi s'au strămutat în grădina a doua, unde de 3 ani s'a înființat și *școala de pomi*, care numeră 4000 de pomișori, ce se pregătesc pentru altoit.

În grădini se cultivă: mere, pere, prune, vișine, cireșe mai puține, și nuci. Merele poartă următoarele numiri: pătule, posape, joljenești, popești, vinete, dungate, lidere, cîsnădești ș. a.; ear' perele sînt numite: ovêsești, roșioare, ruginoase, cînepești, păcioase, sântpetrești, prăsade, pargamute, turcești ș. a.

Cultivarea grădinilor nu se face cum ar trebui. Pomi ar încăpe în ele îndoit și întreit mai mulți ca azi.

Peste tot: trebuie să ne silim a scoate din grădini un venit mai mare, îndoit și întreit mai mare ca azi; ear' aceasta se poate numai umplîndu-le de pomi nobili și de tot felul de legumi, pentru cari acum dăm străinilor mii de florini.

10. Hotarul comunei peste tot.

Comuna are cu totul: 1124 jugere arături (agrii), 804 jugere fînațe, 23 jugere vii, 526 jugere pășuni, 7306 jugere păduri, și 283 jugere loc neroditor, cari cu vatra comunei împreună (curțile, grădinile și stradele) dau 10.160 jugere.

(Va urma.)